

De zending van de Geref. kerken staat er dus nog geheel buiten. Enerzijds zijn er tegen toetreding van onze zending heel wat bezwaren in te brengen, die van veel gewicht zijn, maar anderzijds is er ook heel veel voor te zeggen, dat voor aansluiting pleit. We gaan daar thans echter niet op in.

Wij maken hierbij drie opmerkingen.

Ten eerste, de zending der Geref. kerken staat nog geheel vrij ten opzichte van den Ned. Zend. Raad. Formeel moge dit zoo zijn, maar door de medewerking der deputaten, die, naar het ons toeschijnt, zelfs den grondslag hebben geformuleerd, staan wij toch inderdaad niet heelemaal vrij; met de daad hebben onze deputaten getoond, dat zij den N. Z. R. wenschelijk en mogelijk achten.

Ten tweede, het verwondert ons, dat in het stukje van de Breukelaar niet krachtig de aansluiting werd verdedigd. Nu komen wij onder den indruk, dat het den deputaten niet zooveel schelen kan: enerzijds heel wat bezwaren, anderzijds heel veel vóór te zeggen. Maar partij kiest ons „Zendingsblad“ niet. Dit betreuren wij. Als aansluiting niet gewenscht is, had dit moeten worden uitgesproken en aangetoond; maar in het omgekeerde geval ook. Met het stukje van het „Zendingsblad“ kan men alle kanten uit.

Ten derde, het schijnt ons toe, dat, volgens het stukje in het „Ned. Zendingsblad“, in den kring der andere zendingen de gedachte heerscht, dat de Synode wel den arbeid van de deputaten onzer kerken zal aanvaarden, en besluiten tot aansluiting. Tot deze gedachte moet dan toch aanleiding zijn gegeven. En wij hopen ook, dat, al zijn er bezwaren (natuurlijk, die blijven altijd), de Synode den deputaten zal opdragen deel te nemen aan dezen Raad. Wij zouden het ten zeerste betreuren, indien een ander besluit genomen werd, en onze kerken zich er buiten hielden.

Al zegt de Breukelaar het niet, wij vertrouwen op grond van de medewerking der deputaten, aan de oprichting van den Raad verleend, dat zij, n.l. de deputaten, de Synode zullen adviseeren tot dezen Raad toe te treden.

Overigens zijn wij die deputaten dankbaar, dat zij tot de formulering der statuten op een wijze hebben bijgedragen, die vrees kan wegnemen en onze kerken gerust kan stellen.

J. D. W.

Vroegdoop in Den Bommel.

De „Maas- en Scheldebode“ schrijft een kroniek over het kerkelijk leven van Den Bommel (Zuid-hollandsche eilanden). O.m. komt daarin deze historische herinnering voor:

Uit het contra doopboek blijkt ons, dat hem hier eenige kinderen zijn geboren, waarbij o.a. in 1806 staat aangeteekend:

tevergeefs getoed heeft, om dan toch wat te vinden, had ten slotte niets gevonden.

Maar eindelijk vinden zij, die Sanhedristen, den masjaal. En dien heeft Christus zelf daar neergelegd.

Neen dat is niet zóó bedoeld, alsof wij Christus aansprakelijk konden stellen voor hun verdwaaien van Zijn woorden, waarvan wij lezen in het verhaal van het proces voor Kajafas. Men zeide: hij heeft gezegd: ik zal den tempel breken. En dit was niet gezegd. Deze gruwel blijft natuurlijk voor rekening van de valsche getuigen. Wanneer zij Christus' woorden: „breekt gij dezen tempel af,“ verdraaien tot die heel andere uitspraak: „ik zal den tempel afbreken,“ dan is dat een vervalsching, die geheel voor rekening blijft van de valsche getuigen.

Maar voor het overige zeggen wij: dit alles heeft Christus zelf gedaan. Het blijkt, dat Christus' raadselspreuk lang is bewaard gebleven in de herinnering. Drie jaren lang heeft Hij geleerd; en uit heel dien schat van redevoeringen wordt niet één punt naar voren gebracht, dan juist die ééne raadselspreuk van 'tallersteerst begin. Zoo heeft Christus, door den masjaal te spreken reeds in den aanvang van Zijn ambtsbediening, zelf Zijn einde naderbij gebracht.

Hij heeft door dien masjaal geschild.

En schifting beteekent altijd óók: de zondaren prikkelen. Een Christus, die de schifting wil, ontbindt Zijn eigen moordenaren.

Aldus — Hij heeft geschild.

Hij heeft de hongerende zielen meer doen hongeren, en toen onder de schaduw van Zijn vleugelen ze bijeen vergaderd, om hun bevend hart te troosten in verzekerdheden. Zij hebben hoorende wel gehoord, en ziende wel waardig gezien, en opmerkende waarachtig verstaan.

Maar in hetzelfde uur, en door den zelfden masjaal, heeft Christus óók de anderen verhard, omdat zij toch reeds hard waren. Het vette hart heeft Hij nog hard gemaakt, en zij hebben hoorende niet gehoord, en ziende niet gezien, en opmerkende niet verstaan.

En dit is ook geweest de wil van Jezus. Zoo is 't Zijn eigen werk geweest, als hier de masjaal zich tegen Hem keert; de crisis valt Openbaring

„Gedoopt Johanna Cornelia, geboren 28 Aug., gedoopt 28 September; doopgetuigen de hoog edele geboren heer Mr Johan, Baron Meerman, heer van Dalem en Vuren, kamerheer van den Koning van Holland, Ridder der koninklijke orde van verdiensten en lid des departementalen bestuurs van Holland; en de hoog edele geboren vrouwe Anna Cornelia, Baronesse Meerman, geboren Mollerus, in 's-Gravenhage.“

Doopgetuigen kwamen in dezen tijd veelvuldig voor, doch is later wegens misbruik afgeschaft. Over het algemeen doopte men vlug. Een maand als hierboven was zeer, zeer lang; meestentijds liet men den Heiligen Doop toedienen binnen 14 dagen.

Dit is van Den Bommel.

Van het Den Bommel van eertijds.

Het Bommel der vaders. In hunnen nabloe.

Lijdelijkheidsprediking.

In de „Maas- en Scheldebode“ wordt overgenomen een schets van den bekenden Hilbrandt Boschma. Deze heeft een kerkdienst bijgewoond, blijkbaar in één der hervormde gemeenten van de Zuid-hollandsche eilanden, en geeft er een goed geschreven schets van. O.m. lees ik:

Er zijn slechts een drietal gedachten, die de bewoners van het Eenzame Dorp denken; die houden hun zieleleven ontsloten, gelijk de duinen en dijken hun eiland omsloten houden en slechts zelden gaat iemand daar buiten; gedachten, die even onoplosbaar tegenstrijdig zijn als het Leven zelf is. En deze eilandbewoners heeten calvinisten, omdat het calvinisme deze gedachten onder woorden gebracht en ze telkens dieper in hun ziel heeft ingegrift:

dat wij menschen arme verdoemelijke zondaren zijn; dat alleen de genade van God ons redden kan, daar wij zelf niets kunnen doen;

en dat God ons nochtans eenmaal zwaar zal straffen, indien het later blijkt, dat Hij ons deze genade niet geschonken heeft.

Iets anders weten de bewoners van het Eenzame Dorp niet, daar alles wat zij te weten komen tot deze gedachten wordt teruggeleid. En ze willen ook niet anders weten. Dat is hun wijsbegeerte en hun godsdienst tegelijk.

De predikant beklimt den kansel.

Ik heb al heel wat van zijn voorgangers hier zien komen en gaan. Daar waren langen en korten, magren en dikken, blonden en zwarten. Maar wat hun preeken betreft, die waren altijd hetzelfde. Gelijk de wateren daarbuiten altijd op dezelfde wijze langs de kustlijn murmelen en klotsen, onverschillig welke schepen zij voortdragen, zoo murmelen en klotsen hierbinnen altijd dezelfde ideeën langs de wanden van de kerk, onverschillig welke dominees er preeken, en nooit wordt er een andere gedachte gekoesterd. De wisseling van tijden en gebeurtenissen laait hier nooit haar invloed gelden. Daar buiten moge de oorlog een half werelddeel verwoesten, hierbinnen komt men er nooit van te hooren; daarbuiten moge vlak bij de kust, zoodat men zijn noodschoten in de kerk hooren kan, een schip op de zandbank zitten, en worstelen tegen den stormwind, hierbinnen is er geen woord en geen bede, waarin dat feit ook maar wordt aangeroerd; men weet er hier niet van, net zomin als de bewoners van de Mookerheide er van

22:11 is door Zijn eigen raadselspreuk onthouden, en al Zijn dagen zijn één dag van lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid aan God.

* * *

Daarom is in het Evangelie de aanvang van de zitting van het Sanhedrin een prachtig harmonisch vervolg op het einde van de voorloopige zitting bij Annas.

Denk het u zelf maar in.

Voor Annas is Christus geëindigd met de blootlegging van den vicieuze cirkel in de redeneering¹⁾ van de wereld, die het leven verklaren wil uit het leven, en den buitenkant van Jezus uit den buitenkant van Jezus — de historische verschijning, afgedacht van Christus. Datzelfde gebeurt nu óók voor het Sanhedrin. Het raadsel, dat Jezus stelde, is nog voor niemand opgelost hier; niettemin dringt men het raadsel uit het raadsel weg, en „verklaart“ het onbegrepen door hetgeen men van Hem wil begrijpen. Men legt Jezus' raadselen uit aan de hand der commentaren, die het vleesch geschreven heeft. Men is met Jezus niet klaar; maar men werpt Hem desondanks in den maalstroom, in de deining van het leven, dat revolutionairen haart en ook reformatoren, brekers en ook tempelstichters. Zóó gaat men — de groote noodsporg! — Jezus, als ware Hij slechts onderdeel van het wereldgeheel, belichten en verklaren uit de wereld zelf, — alsof die ware begrepen. De voorbarigheid, de brutaliteit van den kaakslag van Annas' bediende, keert, eerst in 't Sanhedrin, en na dien in den strijd der geesten, dagelijks terug. Elk handgeklap van Sanhedristen na deze valsche getuigenis, elke jagende pols van deze oude heeren, die den masjaal tegen Jezus keeren, het is alles een kaakslag tegen Jezus, een aanslag op het hart van den hoogsten Profeet, een spot tegen den Drager van het soevereine gezag, een voorbijgang van het messiaansche vraagstuk, hoewel het in den masjaal zich aandrong met onvermoeide kracht.

* * *

En zoo gaat het nog steeds in de wereld.

Christus heeft het daar altijd gedaan.

Toen Christus zich voor Annas had te verant-

weten. Daarbuiten bloeit de aarde, maar hier binnen denkt men er niet aan; daarbuiten varen de visschers uit in storm en regen en zien Gods wonderwerken in de diepte, maar hierbinnen weet men het niet; hier weet men alleen:

„dat wij arme ellendige zondaren zijn;

dat God ons Zijn genade moet geven, als wij behouden zullen worden;

en dat wij nochtans zwaar door Hem gestraft zullen worden als Hij ons deze genade niet komt te schenken.“

Maar ditmaal ben ik toch een weinig nieuwsgierig. Men heeft mij gezegd, dat de nieuwe dominé nu toch heusch iets bijzonders is!

Een jongeman met weekde doch klare, sympathieke stem. Hij spreekt op eenvoudigen toon den zegen uit en gaat dan langzaam en zeer beheerscht sprekend, voor in gebed.

Hij belijdt voor God, dat wij allen arme, verdoemelijke zondaren zijn, dat we dus afhankelijk zijn van Zijn genade, maar erkent, dat we nochtans zwaar gestraft zullen worden, als we deze genade niet deelachtig worden, ofschoon we niets kunnen doen om ze te verwerven.

En ik bid het eerst eerbiedig mee. Want ben ik een andere, dan de bewoners van het Eenzame Dorp? Leven dezelfde tegenstrijdigheden ook niet in mijn ziel?

Maar als dezelfde gedachten voor de tweede maal in zijn gebed terugkeeren, dan kan ik ze niet recht meer volgen. De derde maal beginnen ze mij te prikkelen. De vierde maal hoor ik ze niet meer. Hoe vaak herhaalt hij in dat gebed, van twintig minuten lengte, diezelfde gedachten? Ik weet het op het laatste niet meer. Ze volgen elkaar op, ze klotsen over elkaar heen, als de baren der zee. De stem, eerst kalm en vredig, wordt gaandeweg sneller en klinkt in steeds hooger timbre, en jaagt en kruit als een machine, waarvan de veiligheidsschep bezwaard is. Totdat ze plotseling stil staat en „amen“ zegt. Dan is het uit.

En in eens tot een heel anderen toon overgaande, leest hij kalm zijn tekst af: Handelingen 9 vers 11: „Zie hij bidt.“ Hij begint zijne inleiding met uiteen te zetten, dat wij arme, doemwaardige zondaren zijn en dat wij..... enz.

Als hij een paar minuten bezig is, kijk ik eens rond, om te weten waar ik ben. Ik ben in deze schemerige ruimte mijn plaatsbewustzijn verloren; ik wil het terug hebben. Waar ben ik eigenlijk? Ben ik in een Kerk?

Ben ik in een slaapzaal? Het lijkt wel, of ik in een slaapzaal ben. En toch, wie dacht dat al die menschen slapen, zou hun groot onrecht aandoen. Wie dacht, dat ze wakker zijn, zou hun ook onrecht aandoen. Ze zijn in half-slaap.

Straks gaat de kerk uit, de menschen verspreiden zich, maar:

Maar ik kom er uit — verward en verbijsterd, gebogen en gebroken van ziel. Onweersaanbaar voel ik mij aangedreven om alleen naar de duinen te gaan. Op een der hoogste toppen zet ik mij neer, en kijk uit de verte nog eens met weemoed naar het Eenzame Dorp. Ik denk nog eens terug aan den jongen man met de weekde stem en het weekde gelaat, die daar straks op den kansel stond.

Wat zal er van dit jonge leven worden?

Ik zie voor hem twee mogelijkheden. De eerste

woorden, begon men te onderstellen, dat Zijn spreken niet duidelijk, maar raadselachtig was. Men ging de klaarlijkheid van Zijn onderwijs voorbij, om Hem het spreken in raadselspreuken te kunnen verwijten.

Thans voor Kajafas keert men de orde om: voorzover Christus inderdaad in raadselen sprak, wordt het raadsel zóó besproken, alsof het elk volkomen duidelijk was, alsof het ook den simpelste zijn bedoeling doorzichtig had gemaakt.

Heden zegt men tot Christus: Gij preekt niet in de zon, doch in de donkere kamer.

Morgen — neen, ook nog heden — zegt men Hem: Uw donkere kamer is lek; wij hebben er alles van verstaan en begrepen.

Op één dag wordt het mysterie, dat in den Christus is, bevestigd en geloofend, al naar het vleesch dit wil.

En zoo heeft Jezus Christus het altijd gedaan in deze wereld; en ook altijd bij de rechtters van het Sanhedrin.

Vandaar ook, dat de masjaal van Jezus een beheerschend moment geworden is in het proces. Niet alleen vraagt de hogepriester dadelijk een antwoord van Jezus op den masjaal (Matth. 26:61; Marc. 14:60), maar ook komt bij het kruis van Golgotha het thema van den masjaal terug (Matth. 27:40; Marc. 15:29). Zelfs na Christus' dood en opstanding heeft men den masjaal gekeerd tegen Jezus' discipelen, want ook Stefanus schijnt geconfront te zijn, doordat het Sanhedrin, te oud om te leeren,²⁾ er niet tegen op zag, den masjaal van Christus ook tegen hem te keeren (Hand. 6:11-14).

K. S.

(Wordt vervolgd.)

N.B. Deze copie was bestemd voor het vorig nummer.

¹⁾ Zie ook hoofdstuk van verleden week.

²⁾ „Indien ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade, en als ik wel gesproken heb, waarom slaat gij mij?“

³⁾ En dat, nadat in vervulling was gekomen de profetie van va 64, b.

Corrigenda.

In het artikel van verleden week. Kolom 1, regel 20 staat: „Maar omdat de masjaal bij Christus op geheel eigen“. Lees: „De masjaal komt niet alleen bij Christus“ (en vervolgens).

er binnen
visschers
erwerken
men het

vij behou-

af zullen
komt te

rwagierig.
e nu toch

opathieke
zegen uit
sprekend,

verdoeme-
zijn van
ns zwaar
niet deel-
en om ze

en ik een
rp? Leven
ziel?

le maal in
echt meer
prikkel-
vaak her-
en lengte,

antst niet
aar heen,
en vredig,
ds hooger

waarvan
plotseling

ergaande,
9 vers 11:

te uiteen
en zijn en

eens rond,
chemerige

el het tek-
ik in een

ik in een
menschen

Vie dacht,
aandoen.

eiden zich,

verhijstend,

staantbaar

de duimen

tot ik mij

weemoed

eens terug

en en het

asel stond

den?

De eerste

Zijn spre-

was. Men

wijs voor-

reukten te

om: voor-

len sprak,

of het elk

den sim-

gemaakt.

reekt niet

zegt men

hebben er

lat in den

l naar het

ijd gedaan

chters van

is, dat hij blijft wat hij nu is en dan zal hij, evenals zoovele slechte medelids, van lieverlede verzinken in zedelijke en geestelijke verstomping. De tweede is, dat zijn thans onderdrukte persoonlijkheid van lieverlede haar jonge voorwaartse herneemt. Dan zal hij, inplaats van het geloof der gemeente, steeds meer zijn eigen geloof verkondigen en eigen gedachten ontplooiën. En dan zal hij steeds meer de gunst der gemeente verliezen. Er zullen onder de preek steeds meer wantrouwende oogen naar hem worden opgeslagen. De rust in de Kerk zal weg zijn. Er zal spanning in de atmosfeer komen. Harde en ruwe woorden zullen er vallen in den kerkeraad. Ze zullen hem het leven vergiften en hem noodzaak, „hunne landpalen te verlaten“.

Nu stel ik voorop, dat de heer Hilbrandt Boschma niet gereformeerd is, dat zijn heele geesthouding een andere is, dan die van het gereformeerde, en dat hij dus vreemd moet staan tegenover menschen, die van het gereformeerde denken enkele coupures hebben overgenomen, of waarlijk gereformeerd zijn.

Het is dus mogelijk, dat de predikant en de gemeente niet goed geteekend zijn. Het zou onbillijk zijn, de mogelijkheid te vermoeden, dat de schrijver zou vergeten hebben, zijn leven lang, en ook hier dus, dat de andere zijde van de hier verkondigde stellingen ook gepredikt wordt. Het komt ook voor, dat velen van wezenlijk gereformeerde menschen en preekers niet begrijpen, dat naast de verkiezing b.v. de verantwoordelijkheid gepredikt wordt, ja, dat de verkiezing juist de verantwoordelijkheids-verkondiging haar sterksten inslag geeft.

Ik stel dus de mogelijkheid voorop, dat de jonge dominee een ander is, dan hier begrepen is.

Maar anderzijds is het voor ons ook duidelijk, dat, INDIEN inderdaad de gedachtenwereld van het „een-zame dorp“ BEPERKT blijft tot de hier omschreven gedachten, het leven, en het denken, en de probleemstelling, en de preek van deze menschen ongereformeerd is, het hart uitsijdt aan wat gereformeerd is.

En dan heeft de critiek van Hilbrandt Boschma wat te zeggen.

En misschien zal het hemzelf verwonderen, dat er gereformeerden zijn, die het met hem eens zijn; aangenomen, dat inderdaad zijn weergave van den „inventaris“ der dorpsche kerk-gedachten volledig is. Het zal hem verwonderen, zeg ik, want hij zal vermoedelijk den dominee met de weike stem gereformeerd noemen.

En dat is de man niet. Evenmin als anderen het zijn, die den gereformeerden naam annexeren. De dominee zal waarschijnlijk zijn hersens hebben moeten volproppen met dogmenhistorische wijsheid, maar de gereformeerde dogmatiek niet hebben hooren verkondigen. Niet breed, niet vol. Hij zal waarschijnlijk in kennis gekomen zijn met enkele fragmenten der gereformeerde dogmatiek, en deze dan verstimmelt, en in karikatuurvorm.

En zeer vermoedelijk zal de heer Hilbrandt Boschma den dominee ook niet kunnen zeggen, wat gereformeerd is. Hetgeen te begrijpen is, zolang met dien naam gesold wordt.

Over het „Heere-Heere-zeggen“.

Men klaagt zoo vaak erover, dat de begrippen, die de Bijbel ons geeft, en dat de denk-inhouden, die Christus ons leert te aanvaarden, onder de hand der dogmatische menschen onwillekeurig worden veranderd. Als „Jezus“ eens kon luisteren naar een preek van zoo'n dogmatischen dominee, dan zou Hij schreien, dat men dit en dat van Zijn woorden maakt; zoo luidt dan de klacht.

De ethische broeders zullen wel niet ontkennen, dat zij in die klacht een levendig aandeel genomen hebben, en dat zij ze met haast richten, of doen en helpen richten naar de... Gereformeerden. Die dan ook soms door hen bekeken worden op de manier van Hilbrandt Boschma, zie boven.

Maar het is merkwaardig, dat soms ethischen, en dan lang niet de minsten, want straks komt er wat van een ethisch hoogleeraar, aan hetzelfde euvel mank gaan, zoodra ze iets willen wegredeneeren, dat hun niet aanstaat.

Daar is b.v. de kwestie van de leertucht.

Het reorganisatie-voorstel, dat de hervormde gemeederen beweegt, sprak ook over mogelijke leertucht.

De ethischen zijn daar niet voor, althans niet allen.

Nu zou men zoo kunnen zeggen: het moet gemakkelijk zijn, althans de argumenten op te diepen, die de gereformeerden voor de leertucht aanvoeren. Om dan vervolgens daartegen ernstig te opponeeren. De brieven van Paulus, het voorbeeld der eerste christengemeenten, etc.: de handboeken van het geref. kerkrecht geven materiaal genoeg.

Maar aan dit alles gaat voorbij Prof. Dr A. M. Brouwer, als hij schrijft:

Maar hij Jezus ligt de nadruk niet op de leer. „Niet een iegelijk die tot mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het koninkrijk der hemelen — m.a.w. niet de zuivere „leer“ waarborgt het Christen-zijn — maar die daar doet dan wil mijns Vaders die in de hemelen is“. Op den wil ligt de nadruk. Het zondigen is een niet-volbrengen van Gods wil. De tucht, waarvan hier sprake is, is levenstucht.

Dit staat in het „Algemeen Weekblad“.

Maar is dit nu een zuivere tegenstelling?

Geen sprake van. De woorden „m.a.w.“ hooren hier niet. Dat „Heere, Heere-zeggen“ heeft met „leer“ niets te maken.

Overigens staat de „wil“ niet buiten de „leer“. Men openbaart volgens Christus en Paulus en de Schrift het wezen van den wil en zijn kens, ook in de wijze, waarop iemand staat tegenover de „leer“. Leer wordt niet slechts gekend of niet-gekend; ze wordt eerst „aangenomen“ of „niet-aangenomen“.

En daar gaat heel de hier gegeven onderscheiding reeds dadelijk mee overboord, en het betoog ook.

Is het wonder, dat, wie zoo vreemd staat tegenover de gedachten van hen, die bestraden worden — ik heb niet het oog op bepaalde ondertekenaars van dezen tijd, maar op de klassiek-gereformeerden, b.v. kathedorbezitters van Utrecht eertijds — ook geen zuiver begrip hebben kan van „Assen“, al wordt er dan ook over gesproken?

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Hooggeachte Redactie,

Onlangs werd in „De Wekker“ door een inzender gehekeld het feit, dat in onze kerkdiensten onder het zingen van 'n psalm gecollecteerd wordt. M.i. volkomen juist. Zingen is dikwijls bidden! Indien wij met ons hart zingen: Ps. 119:3, Ps. 123:1, Ps. 79:4, enz., dan is dat een waarachtig gebed. Niet minder onzen eerbied op-eischend en onze aandacht vragend, dan 't gebed, dat de dienaar, als tolk der gemeente, tot God opzandt. En is 't dan niet een zondige oneerbiedigheid, een bedenkelijke lichtvaardigheid, een onverdedigbare inkonsekventie, als onder dat gemeenschappelijk gebed gecollecteerd wordt? Wordt 't dan niet hoog tijd, dat met deze kwade traditie, met deze slechte usance, met deze onheilgealeur gebroken wordt? En voortaan, vóór 't zingen, onder zacht orgelspel gecollecteerd wordt? Ook zou 't m.i. aanbeveling verdienen, om bij 't zingen te gaan staan. Het treft mij altijd, dat, als op een vergadering het „Wilhelmus“ of het „Zij zullen het niet hebben“ gezongen wordt, de menschen zoo spontaan opstaan. Maar zouden wij dan, als wij in ons lied den Koning der koningen. Die met Zijn Geest toch in onze samenkomsten tegenwoordig is, bezingen (Ps. 75:1, Ps. 150 h.v.) blijven zitten? O, zeker, 't zit 'n niet in het staande zingen! Maar ook niet in 't zittende zingen! Laten wij van de 2 vormen, die op zichzelf met het wezen niets te maken hebben, den besten kiezen! Velen, ik zeg niet: hebben, maar wel: toonen meer eerbied voor onze Vorstin dan voor onzen God! Wie in militairen dienst is geweest, weet wat 't „de houding aannemen“ zeggen wil, maar hoe is 't dikwijls met de houding in onze samenkomsten gesteld? Ik vrees, dat sommigen de aanwezigheid van club-fauteuils in onze kerken zeer op prijs zouden stellen. Tenslotte zij 't mij vergund, een wensch uit te spreken, n.l. deze: Dat de Synode van Arnhem besluite, om de „eenige gezangen“ belangrijk uit te breiden! Het frappeerde mij, dat bij de ingebruikneming van de Valkenboskerk te 's-Gravenhage, na 't uitspreken van het Votum gezongen werd Gezang 96. Ik vroeg mezelf af: „Waarom zouden we dat bekende vers ook niet vóór het uitspreken van het Votum mogen zingen?“ Waarom zouden we wel in onze samenkomsten zingen enkele onchristelijke berijmde psalmen (door Da Schilder vroeger in „De Reformatie“ aangehouden!) en niet een aantal schriftuurlijke gezangen? Vooral op de feestdagen wordt door velen de wenschelijkheid van 't N.T. kerklied gevoeld. Vrees is nog altijd een slechte en onbetrouwbare raadgeefster, ook op kerkelijke vergaderingen. Ik ben er diep van overtuigd, dat heel velen in onze kerken (n'enquête zou 't bewijzen!) hunkerend uitzien naar het N. T. kerklied. Niet alleen jonge menschen, maar ook vele ouderen, ik denk aan den grijzen Prof. Lindeboom. God geve, dat de Synode van Arnhem, ook in dit opzicht, toone, wars te zijn van alle ongezond en verstarrend conservatisme, opdat wij straks, niet alleen in onze gezinnen, ook in onze Geref. gezinnen, maar ook in onze samenkomsten, in ons N. T. kerklied mogen uitjubelen de grootheid, den roem en de majesteit van onzen Heere en Heiland. Die (we hebben 't pas weer herdacht!) arm geworden is, daar Hij rijk was, om door Zijne armoede, ons rijk te maken!

Amsterdam-Oost.

JOH. LANKESTER.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Amsterdam-N.: D. J. B. Allaart te Kollum en W. F. M. Lindeboom, cand., hulppr. te Amsterdam-Noord.
Leens: B. G. de Bruijn te Gude en Nieuwe-Bidzyl en H. J. Hoek te Gaast.
Urk: J. H. A. Bosch te Alphen a.d. Rijn en L. K. Wessels te Burum.
Oost- en West-Souburg: E. de Jong te Bellingwolde en E. Smilde te Edam.

Beroepen te:

Balk, Dwingelo en Wijk: W. F. M. Lindeboom, cand., hulppr. te Amsterdam-Noord.
Leens: H. J. Hoek te Gaast.
Oudega (Small.) Chr. W. J. Teunissen, cand. te Leiden.
Steenwijk: W. H. v. d. Vegt te Bergum.
Urk: L. K. Wessels te Burum.

Aangenomen naar:

Drachten (Vao. J. H. Kuiper): H. Th. v. Munster te Lollum.

Bedankt voor:

Leens: S. Wouters te Dronrijp.

Afscheid van:

Himden-Oost: H. Holtrop. Tekst Hebr. 13:8.

Jubilea:

19 Januari: J. C. v. Manigen te Hijken, 40 jaar.

Overleden:

31 December: E. C. B. v. Herwerden, Em. pred. te Rhon, 61 j.

Nieuwe predikantsplaatsen.

Te Scheveningen besloot de Kerkeraad der Geref. Kerk over te gaan tot het beroepen van een vijfden predikant.

Candidaten tot den H. Dienst.

De heer H. van Maare, Theol. cand. aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, wonende te Loenen a. d. Vecht, deelt mede, dat hij van heden af gaarne een eventueel beroep naar een der Geref. Kerken in overweging nemen zal.

— Na ruim 40-jarigen dienst in de Geref. kerken als oefenaar zal de heer R. Kuiper te Schiermonnikoog, nu in het voorjaar zijn arbeid neerleggen en zich metterwoor te Hindeloopen vestigen.

Hulppredikerschap.

De heer A. S. Timmer, Theol. cand. te Groningen, ontfang van de Geref. Kerk te Bedum een benoeming als hulpprediker. Hij heeft deze benoeming aangenomen. Zijn adres is tot 1 Maart 1930: Groningen, Tuinbouwstraat 47b, daarna: Bedum.

Geref. Zuiderzee-comité.

Cand. J. Jonker, van Werkendam, heeft de benoeming van de Kerk van Wieringen voor het Evangelisatiewerk in het Chr. Tehuis van het Algr. Geref. Zuiderzee-comité te Den Oever aangenomen.

Kerkgezang.

Te Bandoeng (Java) heeft de Kerkeraad der Geref. Kerk, gezien de eenstemmigheid in dezen op een gehouden Gemeentevergadering besloten het rhythmisch zingen in te voeren, zoodra de in Holland bestelde psalmboeken ontvangen zijn.

N. van der Blom.

De heer N. van der Blom, sinds 1919 oefenaar bij de Geref. Kerk van Oist (O.), viert heden zijn 80-sien verjaardag. Voorheen was hij als zoodanig verbonden aan de Geref. Kerk van Smilde B.

— Volgens het agendum voor de Classicale vergadering der Geref. Kerken, te houden te Terneuzen, op 7 Januari a.s., zal o.a. aan de orde komen het voorstel van de Kerk van Aardenburg, om een bespreking te houden over de mogelijkheid van het beroepen van een derden predikant voor West Zeeland-Vlaanderen, ten doel habbende de versterking van het Geref. Kerkelijk leven en het krachtiger aanvaan van het Evangelisatiewerk.

— De Kerkeraad van 's-Gravenhage-West verzoekt allen Raden van Zusterkerken het vertrek van leden en vooral van doopleden naar 't ressort zijner Kerk zoo spoedig mogelijk te willen melden. 't Adres van het Kerkelijk Bureau is: Loosduinse kade 359.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND“.

Bedankt voor:

Tienhoven (als hulppred.): M. Fokkema, cand. te Amsterdam.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Bedankt voor:

Bunchoen: J. W. v. Roo te Barendrecht.
Rotterdam-C.: W. Dijkveld te Haarlem-C.

GEREF. GEMEENTEN.

Beroepen te:

Goes: J. D. Barth te Vlaardingen.
Veenendaal: R. Kok te Gouda.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Joure: G. Elzenga te 's-Gravenzande, B. Tuinstra te Soesterberg en J. A. ten Bokkel Huinink te Numansdorp.

Beroepen te:

Bleiswijk: J. Bakker, cand. te Benschop.
Burse (toez.): M. C. W. Wegeling te 's-Heerenhoek.
den Bommel: J. H. Koster te Montfoort.
Joure: J. A. ten Bokkel Huinink te Numansdorp.
Kethel: O. S. Casemier te Stavoren.
Koekange (De): A. Oskamp, hulppr. te Wemdinge.
Krimpen a.d. Lek: D. Th. Kerk te Heteren.
Oosterwierum (toez.): Dr G. Smit te Makkum.
Sloten (Fr.): O. Huistra, cand. te Scharnegoutum.
Trecht: P. v. d. Stuy te Benesse.
Vollenhove (van, J. de Wit): H. B. Spijkhorst te Gaast.

Aangenomen naar:

Echteld bij Tiel: A. Hoogendijk te Elat (U.).
Holtjen (toez.): J. Jebbink te Steggerda.
Utrecht (van, wijlen J. Quast): J. van Meer te Wageningen.
Vreeswijk: J. G. Woelderink te Hoornaar.
Windheim: P. Groot te Gjaanbrug.

Bedankt voor:

Eemnes-Buiten: D. E. J. Hupkes te Oosterwolde (G.).
Hilgersburg (2e pred. pl.) en Monnikendam: T. M. Loran te Brille.
Loon op Zand: J. G. Woelderink te Hoornaar.
Nieuw-Beyerland: J. Bakker, cand. te Benschop.
Nieuw-Buinen: J. G. H. Vermaat te Onneslenderwijk-Zuidwending.

Overleden:

30 December: Ph. J. Hoedemaker, Pred. te Doesburg, 52 j.

olom 1. re-
l bij Chris-
isjaal komt